

Examen VMBO-GL en TL

2007

tijdvak 1
vrijdag 25 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Gebruik het bronnenboekje.

Dit examen bestaat uit 42 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

+

Nederland en Europa

- Gebruik bron 1.*
- 1p 1 De demonstratie uit de bron zorgde **toen** voor veel opschudding.
Geef één reden voor die opschudding.
- Gebruik bron 2.*
- 1p 2 Over welke politieke leider gaat de bron?
- Gebruik nogmaals bron 2.*
- 2p 3 Noem één reden **uit de bron** waarom een deel van de socialisten zich afkeerde van deze politicus. Geef ook aan hoe zij hun nieuwe partij noemden.
Doe het zo:
reden om zich af te keren: ... (vul reden in)
naam nieuwe partij: ... (vul naam in)
- Gebruik bron 3.*
- 1p 4 Wanneer is deze foto gemaakt?
A rond 1860
B rond 1900
C rond 1940
D rond 1980
- Gebruik nogmaals bron 3.*
- 1p 5 In het midden van de foto staat Aletta Jacobs.
→ Geef een reden waarom zij zo nadrukkelijk in het midden is afgebeeld.
- Gebruik nogmaals bron 3.*
- 1p 6 Op de foto staan ook een paar mannen.
→ Noem een politiek argument waarom de vrouwen toestonden dat er ook mannen op de foto stonden.
- Gebruik bron 4.*
- 1p 7 Welk gevolg had de invoering van dit grondwetsartikel?
A de afschaffing van het openbaar onderwijs
B de beëindiging van de schoolstrijd
C de mogelijkheid om openbare scholen te stichten
D het ontstaan van de schoolstrijd

Gebruik bron 5, 6, 7, 8 en 9.

- 2p **8** Stel, je doet onderzoek naar de verzuiling in Nederland en je hebt deze vijf bronnen tot je beschikking.
→ Welke **twee** bronnen zijn kenmerkend voor de Nederlandse verzuiling?
Verklaar je keuze.

Doe het zo:

Bron ... (vul nummer van de bron in) is kenmerkend, want ... (verklaar je keuze).

Bron ... (vul nummer van de bron in) is kenmerkend, want ... (verklaar je keuze).

Gebruik bron 10.

- 1p **9** Welke gebeurtenis hoort bij deze afbeelding?
- A** de invoering van de euro
  - B** de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap
  - C** de oprichting van de Europese Unie
  - D** de uitbreiding van de Europese Gemeenschap

Gebruik bron 11.

- 1p **10** Welke Europese instelling wordt op deze foto weergegeven?
- A** de Europese Commissie
  - B** de Europese Raad van Ministers
  - C** het Europees Hof van Justitie
  - D** het Europees Parlement
- 1p **11** Eén van de instellingen binnen de Europese Unie is de Europese Commissie. In die Commissie zitten commissarissen met eigen beleidsterreinen, zoals bijvoorbeeld het milieu. Elke lidstaat levert één commissaris. Deze commissaris werkt onafhankelijk van zijn eigen land.
→ Geef één reden waarom het belangrijk is dat de commissaris onafhankelijk van zijn eigen land kan werken.

- 1p **12** Welke bewering over Europese wetgeving is juist?
- Europese wetgeving
- A** gaat boven de nationale wetgeving van lidstaten.
  - B** is gericht op lidstaten die de euro hebben ingevoerd.
  - C** is voor de lidstaten niet van betekenis.
  - D** wordt opgesteld door het Europese Hof van Justitie.

Gebruik bron 12.

- 2p **13** Zes beweringen over de Europese samenwerking sinds de Tweede Wereldoorlog:
- 1 De angst voor een nieuwe wereldoorlog was één van de redenen voor samenwerking in Europa.
  - 2 De Europese Commissie vormt het dagelijks bestuur van Europa.
  - 3 De Europese munt en het economisch beleid van de Europese Unie hebben veel met elkaar te maken.
  - 4 De Europese samenwerking vergemakkelijkt het handelsverkeer tussen de lidstaten.
  - 5 In alle landen van de Europese Unie wordt dezelfde munt als betaalmiddel gebruikt.
  - 6 Nederland was één van de grondleggers van de Europese samenwerking.
- Welke **twee** beweringen passen bij de bron **en** zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.
- 2p **14** In 2004 werd de Europese Unie uitgebreid met tien nieuwe lidstaten, waaronder Polen. Het Poolse lidmaatschap van de Europese Unie heeft gevolgen voor de Nederlandse economie.
- Noem één **positief** en één **negatief** gevolg voor de Nederlandse economie van de Poolse toetreding tot de Europese Unie.
- 1p **15** Enkele stappen die worden gezet voordat een wetsvoorstel een wet wordt:
- 1 De Eerste Kamer gaat akkoord met het wetsvoorstel.
  - 2 De Koningin zet haar handtekening onder de wet.
  - 3 De Minister maakt een wetsvoorstel.
  - 4 De Tweede Kamer gaat akkoord met het wetsvoorstel.
- Wat is de juiste volgorde voor het totstandkomen van een wet? Schrijf alleen de nummers op.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ... , vervolgens ... en ten slotte ...

- 3p **16** Enkele beschrijvingen van rechten van de Tweede Kamer:
- a De Kamer heeft het recht om de begroting van een minister af te wijzen, te veranderen en aan te nemen.
  - b De Kamer heeft het recht om een commissie in te stellen die onderzoek doet naar de rol van de overheid in een bepaalde kwestie.
  - c De Kamer heeft het recht om een minister ter verantwoording te roepen.
  - d De Kamer heeft het recht om in een wetsvoorstel van de minister een verandering aan te brengen vóórdat het voorstel wordt aangenomen.
  - e De Kamer heeft het recht om zelf met een wetsvoorstel te komen.

Enkele rechten van de Tweede Kamer:

- 1 het budgetrecht
  - 2 het recht van amendement
  - 3 het recht van enquête
  - 4 het recht van initiatief
  - 5 het recht van interpellatie
- Welke beschrijving hoort bij welk recht?

Doe het zo:

Beschrijving a hoort bij recht ... (vul nummer in).
(enz. tot en met beschrijving e)

Gebruik bron 13.

- 2p **17** Het symbool voor de rechtspraak is 'Vrouw Justitia'. Ze draagt een blinddoek. In haar ene hand heeft ze een zwaard en in haar andere hand een weegschaal. De weegschaal is in evenwicht. Dit is een symbool van een eerlijk proces.
- Waarvan is de **blinddoek** het symbool en waarvan het **zwaard**?

Doe het zo:

De blinddoek is het symbool van ...
Het zwaard is het symbool van ...

- 1p **18** Regelmatig laait in Nederland de discussie op over de rechten van gevangenen die levenslang hebben gekregen.
- Vind jij dat levenslanggestraften dezelfde grondrechten moeten hebben als alle andere Nederlandse burgers? Geef een politiek **of** juridisch argument.

Doe het zo:

Ik vind dat levenslanggestraften wel/niet (maak een keuze) dezelfde grondrechten moeten hebben als alle andere Nederlandse burgers, omdat ...
(geef een politiek of juridisch argument).

- 1p **19** Welke taak heeft de nationale ombudsman in de Nederlandse rechtsstaat?

- 2p **20** Welke **drie** van de onderstaande beschrijvingen hebben met het verloop van een rechtszaak te maken? Schrijf alleen de nummers op.
- 1 De advocaat geeft aan dat de bewijzen tegen zijn cliënt niet kloppen en eist daarom dat hij wordt vrijgesproken.
  - 2 De burgemeesters van de grote steden spreken af harder op te treden tegen de vele koffieshops in hun steden.
  - 3 De getuige legt de eed af, waarbij hij duidelijk maakt de waarheid te zullen vertellen.
  - 4 De koningin leest de troonrede voor, waarin staat dat de politie zich meer moet gaan richten op het bestrijden van de zware criminaliteit.
  - 5 De meerderheid van de Eerste Kamer voelt niets voor een nieuwe gevangeniswet waarin staat dat meerdere gevangenen samen één cel zullen moeten gaan delen.
  - 6 De minister krijgt tijdens een interview veel vragen over het plan om een nieuwe politieorganisatie op te zetten.
  - 7 De officier van justitie eist naar aanleiding van de aangevoerde bewijzen achttien maanden cel voor de verdachte en verwacht dat de rechter zijn eis zal overnemen.

Gebruik bron 14.

- 1p **21** Op welk grondrecht heeft de rechtbank de uitspraak over de SGP gebaseerd?
- A op de vrijheid van godsdienst
  - B op de vrijheid van vereniging en vergadering
  - C op het recht op gelijke behandeling
  - D op het recht op onderwijs

De koloniale relatie Indonesië-Nederland

+

Het Indonesisch-Nederlands conflict 1945-1949

Gebruik bron 15.

- 1p **22** Wat was een gebruikelijke route van VOC-schepen naar Indonesië?
- A route 1
  - B route 2
  - C route 3
  - D route 4
- 1p **23** Waarom nam het aantal Nederlanders in Indonesië vanaf 1830 sterk toe?
- A Omdat gouverneur Jan Pieterszoon Coen veel soldaten nodig had om Atjeh te veroveren.
  - B Omdat het Cultuurstelsel werd ingevoerd en meer ambtenaren nodig waren voor toezicht.
  - C Omdat Nederlandse arbeiders nodig waren als contractarbeiders en ambtenaren toezicht moesten houden.
  - D Omdat veel Nederlandse arbeiders in Indonesië in fabrieken gingen werken.

- 1p **24** Noem één economisch voordeel van het Cultuurstelsel voor Nederland.
- 1p **25** Noem één economisch voordeel van het Cultuurstelsel voor de Indonesische bevolking.
- 2p **26** Noem **twee** nadelige gevolgen van het Cultuurstelsel voor de Indonesische bevolking.
- 2p **27** Enkele mogelijke verklaringen voor het afschaffen van het Cultuurstelsel:
- 1 De winstgevende handel in specerijen was tijdens het Cultuurstelsel niet meer mogelijk.
  - 2 Een groep Nederlanders vond dat de Indonesische bevolking een beter leven verdiende.
  - 3 Er moest elk jaar geld bijgelegd worden bij het Cultuurstelsel, want het leverde niets meer op.
  - 4 Liberalen waren voorstanders van meer economische vrijheid voor particuliere ondernemers.
- Welke **twee** verklaringen zijn juist?

Gebruik bron 16.

- 1p **28** Is de tekenaar het **wel** of **niet** eens met de uitreiking van deze hoge militaire onderscheiding aan Van Heutsz? Verklaar je keuze met behulp van de bron.
Doe het zo:
De tekenaar is het wel/niet (maak een keuze) eens met deze uitreiking, want ... (geef een verklaring).

Gebruik bron 17.

- 1p **29** Geef één reden waarom de bron kenmerkend is voor de houding van de meeste Nederlanders tegenover de Indonesische bewoners **rond 1900**.

Gebruik bron 18, 19, 20 en 21.

- 1p **30** De Nederlandse kolonisatie had voor de Indonesische bevolking bepaalde voordelen.
In welke twee bronnen zijn deze voordelen te herkennen?
- A** bron 18 en 19
B bron 19 en 20
C bron 20 en 21
D bron 21 en 18

Gebruik bron 22.

- 1p **31** Stel dat een Indonesische nationalist **in 1917** deze uitspraak leest.
→ Welke hoop voor de toekomst zal hij na deze uitspraak hebben?

Gebruik nogmaals bron 22.

- 1p **32** Stel dat dezelfde Indonesische nationalist uit de vorige vraag **in 1940** deze uitspraak nóg een keer onder ogen krijgt.
→ Welke kritiek zal hij dan hebben op het Nederlandse beleid in die tussenliggende tijd?

Gebruik bron 23, 24 en 25.

- 1p **33** De bronnen zijn kenmerkend voor verschillende perioden in de geschiedenis van Indonesië.
→ Wat is de juiste volgorde van vroeger naar later?
Eerst bron ..., dan bron ... en ten slotte bron ... (vul nummers in).

Gebruik bron 26.

- 2p **34** Drie personen:
1 Van den Bosch, gouverneur-generaal in de tijd van het Cultuurstelsel.
2 Multatuli, schrijver van het boek 'Max Havelaar'.
3 Soekarno, leider van de Indonesische nationalisten.
→ Welke uitspraak hoort bij welke persoon? **Let op!** Iedere persoon en iedere uitspraak mag maar één keer gebruikt worden.

Doe het zo:

Bij uitspraak a hoort persoon ... (schrijf nummer op).
(enz. tot en met uitspraak c)

Gebruik bron 27, 28, 29 en 30.

- 1p **35** Stel, je maakt een werkstuk over Indonesië in de periode 1900-1945 en je hebt deze vier bronnen gevonden. Eén hoofdstuk gaat over de tijd van de Japanse bezetting.
Welke foto past bij het hoofdstuk over de tijd van de Japanse bezetting?
A bron 27
B bron 28
C bron 29
D bron 30

- 1p **36** In 1947 was er in Nederland een ruime meerderheid voor het sturen van soldaten naar Indonesië.
→ Geef een **economische** reden waarom de meeste Nederlanders het eens waren met het sturen van soldaten naar Indonesië.

Gebruik bron 31.

- 1p **37** Dit bijschrift bij de foto stond in een Nederlands boek uit 1977. In **1948** vonden veel Nederlanders dit bijschrift onjuist.
→ Noem daarvoor één argument.

- 2p **38** Vijf beweringen over de buitenlandse bemoeienis met het conflict tussen Nederland en Indonesië:
- 1 De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties deed een oproep aan Nederland om de strijd te staken en de onderhandelingen met Indonesië te hervatten.
  - 2 De Verenigde Staten kozen partij voor Nederland omdat er een vermoeden bestond dat Soekarno een communist was.
  - 3 De Verenigde Staten zetten Nederland economisch en politiek onder druk om de gewapende strijd in Indonesië te beëindigen.
  - 4 Tijdens de politionele acties kreeg Nederland steun van de Veiligheidsraad voor het sturen van Nederlandse militairen om de vrede in Indonesië te herstellen.
  - 5 Toen de Sovjetunie dreigde met atoomwapens, besloot Nederland de oorlog in Indonesië te stoppen en de onafhankelijkheid van Indonesië te erkennen.
- Welke **twee** beweringen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

- 1p **39** Vier gebeurtenissen uit de periode 1945-1949:
- 1 de Japanse capitulatie
  - 2 de soevereiniteitsoverdracht
  - 3 het akkoord van Linggadjatti
  - 4 het akkoord van Renville
- Zet de bovenstaande gebeurtenissen in de juiste tijdvolgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ... , vervolgens ..., dan ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 32.

- 1p **40** In 2005 was de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken in Indonesië aanwezig bij de viering van de Indonesische Bevrijdingsdag. Waarom was het in 2005 geen probleem meer dat de minister bij de viering van de Indonesische Bevrijdingsdag aanwezig was?
- A Omdat de Nederlandse regering de viering van de onafhankelijkheid van Indonesië belangrijker vond dan ruzie te maken over het precieze moment van onafhankelijkheid.
  - B Omdat de Nederlandse regering na 60 jaar besloten had dat het tijd werd om de onafhankelijkheid van Indonesië te erkennen.
  - C Omdat een vertegenwoordiging van de Nederlandse regering vanwege de politionele acties nooit eerder welkom was geweest in Indonesië.
  - D Omdat na 60 jaar de Nederlandse regering de tijd rijp vond om excuses aan te bieden voor 400 jaar koloniale overheersing.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Gebruik nogmaals bron 32.

- 1p 41 → Geef een voorbeeld van een groep mensen bij wie de 'excuuskwestie' gevoelig ligt. Geef ook een verklaring waarom zij die kwestie als gevoelig ervaren.

Doe het zo:

De 'excuuskwestie' ligt gevoelig bij ... (noem een groep mensen), want ... (geef een verklaring).

- 2p 42 In 1980 verschijnt een boek over de geschiedenis van de Nederlandse aanwezigheid in Indonesië. De titel van het boek is 'Geld en geweten'.
→ Geef met een voorbeeld aan dat de beide begrippen uit de titel kenmerkend zijn voor de Nederlandse aanwezigheid in Indonesië rond 1900.

Doe het zo:

Geld is kenmerkend, omdat ...

Geweten is kenmerkend, omdat ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.